

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Rebus Gestis Beati Aloysii Gonzagæ E Societate Iesv

Marchetti, Annibale

Florentiæ, 1687

Capvt I. Tyrocinij primordia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-43962

DE VITA, ET REBUS GESTIS

BEATI

ALOYSII GONZAGÆ

LIBER SECVNDVS.

CAPVT I.

Tyrocinij primordia.

Actenus descripsimus, quàm religiosè profanam vitam Aloyfius exegerit: nunc verò quàm in ipso Religionis, ac pietatis domicilio religiosè se gesserit, cum in promptu cuique sit coniectare, tum stylo diligentius exequi aggredimur. Inter multa, quæ in alterâ hâc parte dicenda occurrent, præclara illa quidem & posterorum memoriâ dignissima, nonnulla interferemus, quæ aliquibus fortasse minutim, & contemnenda videbuntur: quemadmodum sæpius probro datum audivimus alijs eiusdem Vitæ scriptoribus. Verùm opinio ista eos, credo, habet authores, qui omnia, quibus-

carent,

An minuta in SS. vitis contemnenda?

carent, contemnenda ducunt, ne ipsi contemptui pateant: eaque, ut Famam instruant, in alijs vulgo laudant, quorum ipsi sunt compotes. His autem primò illud ut in mentem redigant suggerendum, sacrorum corporum vel minutissima fragmenta auro gemmisque perquam diligenter includi: notumque esse Magni Chrysofomi votum, Apostolorum vitas ita conscriptas exoptantis, ut etiam quo pacto incederent, quo sederent, quo starent, aliaque eiusmodi in speciem levissima, ac veluti minuta vitæ fragmenta Authores exponerent. Par autem in utroque pretij ratio. Nam Sanctorum Virorum mentes, æquè in minimâ, ac maximâ corporis parte, æquè in minimis, ac maximis rectè factis totæ erant: sic ut minimæ corporum, rectèque factorum particulæ æquali cum maximis mentis magnitudine, ac sanctimoniâ instructæ ad æquale pretium amplificarentur. Deinde illud animadvertant oportet, summa omnia minutissima esse, & maxima quæque minimis fastigiari. Hæc enim, si sola sint, in minimis iacent; si verò reliquis superponantur, summa dicuntur, sublimemque artificem ad ea imponenda deposcunt. Quid enim Praxitelem inter, verbi causâ, ac vulgarem quempiam cælatorem interesse putandum sit? Num quòd ille homi-

Minima
corporum
re
unq: ge-
starum frag-
menta æ-
què præ-
tiosa.

nes

nes cum capite, iste acephalos fingeret? minime verò: sed quòd ille singulos ferè in capite capillos, cutisque tenuissima liniamenta imitaretur, iste tam minutà negligeret: quo illud rectè conficitur, tenuissima, ac minima esse, quæ nobilem artificem a turbâ imperitorum fecernunt: proinde non contemnenda, sed tantè æstimanda, quanti in unaquâque arte sublimitas, ac præstantia. Dedolaverat sese quodammodo S. Adolescens in antiquo vitæ instituto, animumque suum Evangelicæ sanctitatis culmini, proximè admoverat: quid igitur ageret deinceps, nisi minutissima quæque persequens extremam operi suo manum imponeret, quamque animi speciem ab ineunte ætate, tanto studio elaboraverat, in exitu, a quo iâ propiùs aberat, ductis supremis lineis absolueret, ac Divinis luminibus irradiandam pariter sisteret, & contemplandam. Verùm, ut hæc peregerit, missis litibus, quæ Hystoricum veritatis studio vacantem turbant, evoluerè agrediamur.

In ipso religiosæ vitæ exordio illud in animum induxit, haud aliam ad perfectam vitæ integritatem religioso homini viam patere, nisi quam suscepti instituti leges monstrarent: idcirco legibus ijs, atque etiã moribus, quos in

unum

Christianæ
perfectio-
nis culmè
minimis
perficitur.

unum codicem digestos a maioribus nostris accepimus, semel, iterumque decursis, ab eorum præscripto ne transuersum quidem unguem in re ullâ discedere conabatur: sic prorsus, ut ex eius vitâ Societatis Regulas, veluti ex cerâ autulum obsignantem, intelligere, ac propemodum describere in promptu esset: eoque illum tyronibus reliquis tunc Piscator Magister, alijque deinceps ceteri Moderatores exemplum ad imitandum proponere consueverunt. Vix dum tyrociniû inierat, cum universa eius infirmi munia, abiecta quantumuis, atque operosa, tam strenuè seruabat, quàm si eiusmodi ministerijs innatus, atque innutritus adolevisset: tantâque insuper alacritate, ut ad ea eventus, non, uti maximè erat, deiectus videretur: nec modestiæ, sed fastidio dabat, imperitiam in ijs rebus ostendere, ac doctorem quærere quasi artis sibi minùs antea perspectæ. Post paucos ab aduentu dies, cum sacras D. Parentis Ignatij exercitationes esset aggressus, ijsque intentius, quàm pro viribus, vacasset, recens licèt ab itineris lassitudine, nescio quo valetudinis genere tentari cepit: quapropter illas abrumpere coactus, haud multò post adhibitâ medicorum curâ in pristinam salutem restituitur: & quia satis superque iam sese Magistro

Ex Al. vita regulæ Soc cogno sci poterant.

Vilia ministeria prompte exequuntur.

pro-

probauerat, in reliquorum cætum solito citius adductus est. Hoc interim spatium lintea, quibus per viam indormierat, ad abluendum tradita, morbi aliam occultiore causam prodidit: siquidem largo cruore, quem quædam verberibus expresserat, alitè infecti patuerunt. Vix autem tyronum in cætum venerat; cum studio singularem quorundam verecundiâ, & vultus compositionem imitandi, prono capite, ac perpetuò cernuus incedebat: quod cum minime probaret Magister, ut ei modum imponeret, simulque frangendi, domandique sui occasionem exhiberet, eius guttur, chartâ duriore prætendi mandavit; quò sublimis, restaque cernice ingrediens a seruili illâ deiectione in liberalem modestiam vindicaretur. Tulit id non æquo solum, sed & libenti animo Aloyfius, diesque complures eam sui contemptus materiam alacriter circumferens, modicèque interdum subridens reliquis irridendi sui copiâ faciebat.

Cum eâ obseruantiam omnes coleret, quâ infimus quisque summos solet: simul ac se curiosius, nitidiusque indutum præ tyronum reliquis vidit (pileum enim gestabat quadratum, non, ut reliqui, rotundum, vestisque ei erat, qualem Mantuâ aduexerat, paulò elegantior) ad Magistrum

In cætum solito citius adducitur.

Lintea violenta cruore infecta.

Eius guttur charta duriore subigitur.

Omnia si-
bi cōmu-
nia, vilia,
atque aspe-
ra poscit.

Qui mo-
dus Magi-
stro in cō-
cedēdis pe-
nis adhi-
bendus?

Consuētis
delicijs ini-
tū caret.

strum properat, verbisque supplicibus rogat, ut sibi communi cum reliquis veste, ac pileo uti liceat: idque cum continuò impetrasset, petijt præterea, obtinuitque, ut psalmorum, precumque codicem, aliaque eiusmodi ad pristinam dignitatem elaborata, cum alijs religiosam paupertatem præferentibus commutaret; nec diu cunctatus, flagra etiam, cilicia, ceteraque domandi corporis instrumenta, ijsque in loco utendi veniam poposcit. Magister, ut Adolescentis feruori aliquid daret, quo aleretur, nec omnia negando extingueret, nonnulla concessit: plura tamen, habitâ virium, atque innocentia, supplicia deprecantis, ratione, negavit.

Solet autem aliquando amantissimus humani generis Parens, ut filios, quos præ reliquis diligit, ad summum sui amoris culmen perducat, ijs voluptatibus fraudare, quibus vel *Mercenarij in domo Patris abundant*, ut inde manifestum fiat, num Domino, an mercedi seruiant. Num pietas vel indotata deleat, an solâ veniant, ut in proverbio est, a dote sagittæ. Ita planè cum Aloysio actum in hoc tyrocinij exordio. Nam licet tyrones reliquos sub vitæ sanctioris initium soleat Deus cælestibus delicijs, quasi nucibus pueros, ad pietatem, cuius
nec

nec dum sensum habent, pellicere; ei tamen; ut ueteri virtutis amico, illam omni deliciarū ornatu viduatam exhibuit, haud ignarus, tanto illi gratiorem fore, quanto minū delicijs fractam, eneruatamque conspiceret. Dies propterea complures consuetis e Cælo solatijs destitutus, nullā in obeundis, ut usus ei erat, plerisque pietatis operibus, voluptate perfundebatur: sed quidquid manu, vel mente agitarret, quòcumque oculos conijceret, squalere uniuersā, ac mœrorem iniicere videbantur. Tantummodo cum se precibus, rerumque cælestium contemplationi daret, quasi e fluctibus caput educeret, respirabat paululum: eoque etiam adiumento, omni tempestate paulatim summotā, pristina tandem tranquillitas redijt, tantò iucundior, quantò laboriosius eius desiderio antea fluctuauerat.

Fuit etiam aliquando, cum malus Dæmon eius modestiā abusus, illius animum demittere, atque in mœrorem, luctūque mergere conaretur: dum enim animaduertit, S. Adolescentem summam de alijs omnibus, deque Societate uniuersā, de se autem ne minimam quidem opinionem habere, in eam cogitationem impulit, nullum unquam in Societate eius usum fore, ut qui ad rem planè nullam esset idoneus.

Eius modestia in pusilli animi vitium urgetur.

neus . Verùm cælesti lumine precibus impetra-
to offusas tenebras intra horæ dimidium depu-
lit : itaque modestiam temperavit , ut retentâ
suæ tenuitatis opinione , haud ignoraret , se
eius manibus versari , qui nihilo ad omnia ef-
ficienda uteretur : proinde suum sibi nihilum
tanquam Omnipotentis materiam gratulabatur .

Duplici
prælio vi-
ctor nun-
quã tenta-
tur dein-
ceps .

Hoc duplici defunctum prælio nunquam dein-
ceps in reliquum tyrocinijs tempus Dæmones
tentare sunt ausi , ne eius victorijs decertarent,
& quam eripere gloriam conarentur , ipsis suis
conatibus cumulatum irent .

Patris obi-
tū æquus
accipit, ac
matrē so-
latur .

Itaque suæ tranquillitati restitutus , Ferdi-
nandi Parentis obitum paucis post diebus ad se
perlatum tam æquo animo tulit , ut Matri etiâ
coniugem desideranti aliquid solatij eo ipso die
per litteras impertiri potuerit : tametsi tanto
amore Patrem prosequeretur , ut nihil secun-
dum Deum illo , quem in Dei locum coleret ,
sibi carius fateretur . Litterarum autem exor-
dium a gratijs Deo immortalis agendis duxit ,
quòd in futurum liberiùs sibi dicere liceret :
Pater Noster qui es in Cælis . Atque eâ spe ,
quòd Pater in Cælum esset receptus , propositâ,
multisque argumentis roboratâ , materni dolo-
ris impetum comprimere studuit . Nec sanè
cuiusmodi argumenta deerant : siquidem certis
autho-

authoribus acceperat, Ferdinandum complures
 antequam decederet dies, summâ sese ad exitû
 solertiâ comparasse: & primò quidem, ubi fi-
 lium e paternâ domo migrasse vidit, ita eius
 vestigia sequi, ac pietatem imitari instituit, ut
 prodigio simile, idque Aloysij meritis divini-
 tus factum, vulgò crederetur. Ab aleâ, in quâ
 multum pecuniæ, se propè totum perdiderat,
 exinde prorsus abstinuit. Quotidie septem psal-
 mos Davidicos a pœnitentiâ dictos unâ cum
 Chisonio suo familiari recitabat, in quibus
 tanta vis erat lacrymarum, ut identidem pre-
 ces abrumpere cogeretur: ijs verò absolutis,
 Christi in Crucem acti simulacrum tenens, mul-
 toties peccatorum veniam tunso pectore, fusi-
 que lacrymis precabatur. Suas deinde durissimi
 hominis haud esse lacrymas illas, aiebat, sed
 Aloysij Filij, atque ex eius oculis ad Deum pro
 se lacrymantibus quodammodo derivatas. Sacrà
 Exomologesi õnes superioris ætatis noxas sum-
 mo studio, ac doloris sensu expiavit. Postea
 Mediolanum e medicorum sententiâ delatus,
 ibi post binos cum dimidio ab Aloysij digressu
 menses, præsentem viro integerrimo Francisco
 Gonzagâ, cuius antea meminimus, æquissimo
 animo, sic prorsus, ut suos etiam circum la-
 crymantes consolaretur, naturæ tandem con-
 cessit.

L

Hic

Ferdinandi
 pietas A-
 loy: ascri-
 pta.

Hic verò illud non omittendum, quòd cum Aloysius cognatos omnes, ac præsertim Parentes, tum impetu naturæ ad omnem humanitatem pronæ, tum etiam pietatis studio præcipuè quâdam benevolentia completeretur; simul tamen, ac patriam terram, domumque deseruit, mente quàm corpore, utpotè cælo illatâ, longiùs ab ijs aufugit. Quare rogatus aliquando, quot ei fratres domi superessent; non antea responsum dedit, quàm eorum numerum, cuius erat oblitus, in itâ ratione in memoriam revocasset. Iterum deinde sciscitanti, num propinquorum recordatio aliquo cum morfu occurreret? antiquatam, ac propè edentulam mordere non posse dixit. Imò nunquam sibi illam incidere, nisi siquando eos generatim, atque universè Superis commendaret: quo tempore veluti in abdito obscuræ recordationis latentibus, mentem ad se avocare, ac turbare minime possent. Addidit etiam se eò Divini Numinis beneficiâ progressum, ut nulla eius mentem cogitatio suo iniussu subiret: cui beneficio summa inter mortales raritas, atque infinitæ comumacium cogitationum turbæ, quibus plerique mortalium perpetuò exercemur, prætium immensum statuunt.

Germano-
rū fratrum
numerum
oblitus.

Nulla co-
gitatio e-
ius menti
occurit i-
niussa.